

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Caput. VIII. Oblivio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

XXX.

Obligationem debitori reddens videtur patrum de non petendo facere l. 2. ff. de pat.

C A P. VI.

Obligatio plurium circa delicta.

Axioma. I.

Delinquentibus pluribus, omnes tenentur in solidum, ita ut unus solutio ceteros non liberet, l. 1. Cod. de condit. furtiv. litem delat. n. §. sed si plures 2. ff. ad Leg. Aquil. Quoniam in delictis quisque obligatur ex suo dolo in solidum. Welenb. in par. ff. de injur. num. 5. Qvisque ergo delicti sui poenam exolvit. Bachov. in Comm. ad l. 7. §. ult. de iur. d. Exempla sunt in actione injuriarum, ubi pluralitas personarum inferentium plures efficit injurias, cum ergo plures injurias faciunt, singuli tenentur: tot enim sunt injuria, quot personae, l. si plures. 34. de injur. ubi Welenb. d. l. Distingui tamen potest inter delicta & facta, pro quibus competunt actiones poenales, & inter ea, pro quibus actiones verè poenales non competunt, sed rei periculatoriae: in quibus, cum veniat id, quod interest actoris, necesse est, ut licet plures in solidum teneantur, tamen unus solutio, per quam actor, quod sibi abest, id, quod sui interest, consequitur, ceteri liberentur; quare ratio est l. 1. §. si plures 4. de eo per quem fact. Bachov. ad l. 7. §. ult. de iur. d. pag. 429. Hinc est, quod in Lege Aquilia, quare damnum persequitur, etiam si per accidens poenalis sit, idem Dominus estimatione damni offerendo totius familiae si ve plurium servorum factum emendat. l. illud 32. ff. ad Leg. Aquil. Quod postea ad factum quoque familiae productum fuit, l. si famul. furt. fecisse dicatur. quia & in furto non precipue injuria, sed potius damnum (cujus estimatione in duplum aut quadruplum fit) coercetur, Welenb. ad d. tit. secus est in edicto de albo corrupto: quare actio cum tota sit poenalis, solutio simpli non aequè tollitur obligatio, vide Welenb. in par. si famul. sunt, fecisse dicat. Sed quia hæc accuratius in racemat. criminal. ad d. tit. si famul. furt. fecisse dic. (ubi quoque de Welenb. ratione disputationum est) digesta sunt, pag. 336. & seqq. ideoque filum hic abrum-
pimus

II.

Iisdem ferme modis in delicti partem quis venit, quibus in damni dati: non tamen semper, ubi damni obligatio est, etiam delictum est, sed tum demum, si qua malitia notabilior accesserit, cum ad damni dati obligationem qualiscunque saepe culpa sufficiat. Grot. de J. B. & P. L. 2. cap. 21. §. 1.

III.

Qui factum vitiosum jubent, qui consensum requisitum adhibent, qui adjuvant, qui receptum præstant aliove modo in ipso crimine participant: qui consilium dant, laudant, ad-

sentantur: qui, cum ex jure proprio teneantur vetare, non vetant, aut cum teneantur ex simili jure opem ferre injuriam patienti non ferunt, qui non dissuadent, cum dissuadere debeant, qui factum reticent, quod notum facere tenebantur, hi omnes puniri possunt, si in ipsis talis sit malitia, quare ad meritum poenae sufficiat. Grot. d. l. n. 2.

C A P. VII.

Obliquum.

Oblique nemo debet exercere illud, quod directò ei non permittitur, Glem. unic. in pr. de Excess. Prælat.

C A P. VIII.

Oblivio.

Oblivione perditur possessio rei immobilis, Gloss. in l. si id quod ff. de acquir. poss. non autem rei mobilis, l. 3. §. Nerv. 13. eod. tit. Fachin. 10. contr. 86. Ex longitudine enim temporis ea præsumitur, l. peregre 44. ff. de acquir. poss. Vacian. conf. 33. num. 49. vol. 1. lapsuque decennii omnis memoria deponitur, Dyn. in reg. præsumitur. de R. Jur. in 6. Joh. Andr. in cap. qualiter & quando. de accusat. per l. Celsus 27. de usucap. Bart. in l. res obligat. de legat. 1. Bald. in l. 1. C. de confess. Corn. conf. 278. In causa. vol. 4. & conf. 324. vol. 3. Mar. Socin. conf. 38. p. 1. Cravett. conf. 65. num. 10. & conf. 75. num. 25. & conf. 28. num. 4. Qua de causa tam quoad inducendam possessionem, quam ad eam amittendam, regulariter super præsumptione oblivionis Dd. decennium præfixerunt. Ex eo enim temporis lapsu oblivionem præcedentis testamenti præsumi, ita ut tempus ipsum concurrens cum hac voluntate contraria testatoris revocationem operetur, ex l. sancimus 27. Cod. de testam. trad. Ruin. conf. 6. n. 2. & seqq. & conf. 10. num. 9. & seqq. & conf. 11. n. 10. ubi hanc esse communem opinionem testatur lib. 2. Paris. conf. 34. num. 47. & num. 38. lib. 2. Guilhelm. Benedict. in cap. Raynuitius, in verb. testamentum. num. 8. de testam. Julius Clar. in §. testamentum. quæst. 91. Johan. Anton. Trigon. sing. 68. num. 3. vers. adde quod text. in d. l. sancimus. Valsq. in tract. de success. creation. §. 17. num. 73. cum seqq. Tutius tamen esse, si hoc arbitrio iudicis relinquatur cum glossa communiter approbata, in l. furium. §. in ff. de usucap. sentit. Alberic. in l. 1. num. 16. C. de serv. fugitiv. quod quidem admittit Socin. conf. 2. col. 3. lib. 3. scilicet quoad causandam obligationem duntaxat, non vero quoad controversiam, quare inter eos circa tempus præsumendæ obligationis exoritur, & simul amittendæ possessionis versatur, quapropter priori casu oblivionem præsumi etiam post annum, cum eo testatur Oldrad. conf. 183. factum tale est vacante. col. 12. vers. & si aliqui dicerent, atque ita iudicem pro qualitate personarum & rei, vel ob sexus fragilitatem, quod tempus magnum vel parvum dicatur, arbitrari posse

(D) 4

posse, ad stipulatur Menoch. cent. 1. cas. 2. de arbit. jud. qvæst. cent. 1. cas. 26. adde & Tiracvell. de Leg. b. comubial. in gl. 2. en pouvoir de son Mary a. num. 2. usque ad n. 18. & in l. si unquam, in vers. omnia vel partem aliquam. n. 31. C. de revocat. donat. Ludov. Zundt. in respons. pro uxor. num. 925. cum seqq. Gvid. Papæ decis. 132. n. 2. ita in Principe obliuio & alio multis modis implicito faciliè præsumitur, Ripa in l. quod iussit. n. 47. de re jud. post Geminian. quem citat Socinus sen. conf. 260. col. 2. in princ. lib. 2. & cons. 115. col. penult. vers. Prætere a. lib. 3. Calcan. cons. 124. in fin. Gozad. in cons. 9. n. 35. Paril. cons. 11. n. 132. lib. 1. Ita & in factis implicitis etiam inter vicinos obliuionem præsumit, dicit Bart. in l. si quis delegaverit. ff. de novation. & in l. quod iussit in fin. ff. de re judic. licet in factis egregiis & memorabilibus ea non ita modico tempore præsumatur, de quo casu vide Felin. in cap. in nostris. de rescript. Capi. dec. 69. num. 15. Barbat. cons. 29. col. 8. in fin. lib. 1.

II.

Sape in testamentis & in aliis negotiis spectant iudices, quid per obliuionem factum non sit, l. ult. §. i. de liberat. legat. l. Aristo 3. ff. quæ res pign. obligar. Cujac. ad rubr. de collat.

CAPUT IX.

Obscuritas, obscurum.

Axioma I.

Obscura cum utriusque partis sunt iura, pro possessore iudicari solet, cap. in pari 65. de Reg. Jur. in 6. cap. inter 6. extr. de fid. instrum. §. commodum §. Institut. de interdict. nisi adversarius de iure proprietatis aliisque finibus docuerit, cap. ex literis 3. de probation. Wesenb. in parat. ff. de finib. regund.

II.

Obscurum factum ex affectione ejus, qui fecit, interpretationem capere debet, l. rapienda 168. §. 1. ff. de Reg. Jur. Ita in causis testamentorum, si obscurum quid à testatore sit prolaturum, primo omnium, quid testator senserit, inspicit solet, l. 96. l. 114. de Reg. Jur. l. verbum 123. de V. S. Cagnol. ad l. 96. ff. de R. I. simile exemplum vide in l. 4. §. 1. ff. de appellat. ubi Cuius Macer sententiam obscuram explicari vult à iudice, qui illam tulit: sicut & Imp. Justinianus in l. ult. §. 1. C. de Legib. interpretationem Legis dubie peti vult à Principe qui illam condidisset, Phil. Matth. ad l. 96. n. 4. de R. J. ubi n. 9. an & hoc in contractibus obtineat, pluribus declarat.

III.

Obscura verba ad communem intelligentiam sunt reducenda, cap. ex literis 7. extr. de sponsalib. Unde cum plerumque in obscuro sit, an de facto, an de iure controversia sit, l. ult. pr. de iure iur. ac quandoque in rebus manifestis obscuritates & quæstiones ex studio ad suam intentionem introducuntur, Novell. 54. in præfat. ideoque in maximo obscuro id est sequendum, quod Legibus non est contrarium, cap. ult. in fin. dist. 14. nec obscurum per æquè

obscurum solvendum, de quo vide supra lib. 9. cap. dubium §.

Hinc obscuris verbis inter aptos sit contractum matrimonium, contrahentes communem verborum intellectum sequi tenentur, ex literis 7. extr. de sponsalibus, item si testes obscure quid dixissent, post ipsorum publicationem iudex, qui ex officio inquirat, eos examinare potest, cap. cum clamor 53. extr. de testib.

IV.

Obscura per magis nota, & abstrusa per significantiore, alterius etiam lingvæ vocabula rectè interpretamur, l. 5. §. 1. de V. S. Multum ergo utilitatis confert lingvarum collatio, ut si quid in una sit obscurius, id ex altera plenius ostendatur, Aleiat. ad l. 5. §. 1. lib. 4. n. 19. vers. sed excusatur, de V. S. & ibidem Goedd. num. 21. ad l. 5. §. 1. Exempla vid. in §. 1. Inst. de injur. §. item Lex Cornelia. Inst. de publ. iudic. l. 1. ff. de furt. l. sunt quædam 9. de extraord. crim.

V.

Quod uno loco obscurius dicitur, ex altero debet declarari, Alex. cons. 192. num. 11. & cons. 197. n. 7. lib. 6. Simon. de Prætit. cons. 64. n. 65. Corn. cons. 152. num. 22. vol. 2. Joh. Goedd. 3. cons. Marpurg. 26. num. 145.

VI.

OBSCURITAS reprobat in omni dispositione, ut in legibus, probat textus in cap. erit autem lex. 2. dist. 4. Anton. Gabr. commun. lib. 2. de sentent. conclus. 7. n. 19. cum seqq. late Cardinalis Tusch. præf. conclus. tom. 5. lit. O. conclus. 53. à princ. & in positionibus, Cardin. Joh. de Anania. Felinus in c. si Simoniaci de Simoniacis. Nam obscure respondere, & nihil respondere, paria sunt, l. de et ate 11 §. nihil interest 7. ff. de interrogat. act. cum traditis per Soar. tom. 1. commun. opin. lib. 7. tit. 19. n. 139. p. 293. ubi Bellacom. n. 28. Anton. del Re Tiburt. in tr. de iuram. ca. lumn. c. 14. n. 73. imò obscure loquens æquiparatur tacenti verum, Bartolus, in l. ea. ff. de contr. empt. Felinus in præf. Decretal. Card. Tusch. dist. lit. O. conclus. 54. n. 13. & aliquando habetur pro confesso, Specul. tit. de deposit. §. 7. vers. 3. & v. 9. Landr. in apostill. & Abb. in præf. Decretal. in verb. difficultatem, circa fin. (Unde & Legem obscuram nobis insidiari, arguit Text. junct. gl. in princip. C. de nov. Cod. faciend. nec quicquam juvare posse ad decisionem causarum, annectit Baldus in l. in ambiguo. ff. de reb. dub. Unde & Bartolus invehit contra scribam quendam, cujus dictamen non intellexit Joh. han. Papa, quia obscurum, in l. quicquid. ff. de verbor. obligat. quoniam imò & ignorantiam juris obscuri excusare ait post Cardinal. in Clem. fin. quæst. 4. de Regul. Felinus in capit. de quarta. col. 8.